অধ্যায় ১৩ ঃ অসমৰ উল্লেখযোগ্য শিৱপূজাৰ স্থল

অধ্যায় গাঁথনি

১৩.১ উদ্দেশ্য

১৩.২ পৰিচয়

১৩.৩ অসমৰ উল্লেখযোগ্য শিৱস্থলৰ নাম

- ১৩.৩.১ ডিব্রুগড়, শিৱসাগৰ আৰু যোৰহাটৰ শিৱদ'ল
- ১৩.৩.২ নগাঁও জিলাৰ উল্লেখযোগ্য শিৱস্থান
- ১৩.৩.৩ কামৰূপ জিলাৰ উল্লেখযোগ্য শিৱস্থান
- ১৩.৩.৪ বানেশ্বৰ দেৱালয় আৰু ছত্ৰাকাৰ দেৱালয়
- ১৩.৩.৫ শ্ৰীশ্ৰী মনিকর্ণেশ্বৰ দেৱালয়
- ১৩.৩.৬ শ্ৰীশ্ৰী সিদ্ধেশ্বৰ দেৱালয়
- ১৩.৩.৭ শ্ৰীশ্ৰী অগ্নি বানেশ্বৰ দেৱালয়
- ১৩.৩.৮ শ্ৰীশ্ৰী ভৃঙ্গেশ্বৰ দেৱালয়
- ১৩.৩.৯ পিংগলেশ্বৰ শিৱ মন্দিৰ
- ১৩.৩.১০ শ্ৰীশ্ৰী গুপ্তেশ্বৰ দেৱালয়
- ১৩.৩.১১ শ্ৰীশ্ৰী বিলেশ্বৰ দেৱালয়
- ১৩.৩.১২ পৰিহৱেশ্বৰ দেৱালয়
- ১৩.৩.১৩ বিশ্বনাথধাম

১৩.৪ অধ্যায়টিৰ পৰা আমি কি শিকিলোঁ

১৩.৫ অধিক জানিবলৈ

১৩.৬ অগ্ৰগতিৰ খতিয়ান

১৩.৭ আৰ্হি প্ৰশ্ন

১৩.১ উদ্দেশ্য

এই অধ্যায়টি অধ্যয়ন কৰি আপুনি -

- অসমৰ বিভিন্ন উল্লেখযোগ্য শিৱপূজাৰ স্থানসমূহৰ বিষয়ে জানিব পাৰিব
- অসমৰ বিভিন্ন জিলাৰ শিৱ দেৱালয়সমূহৰ বিষয়ে জানিব পাৰিব
- বিখ্যাত শিৱ দেৱালয়সমূহৰ বিষয়ে জানিব পাৰিব।

১৩.২ উদ্দেশ্য

আপুনি আগৰ অধ্যায়ত অসমত অৱস্থিত বিভিন্ন শক্তি দেৱী মন্দিৰৰ বিষয়ে জানিলে। এতিয়া এই অধ্যায়ত অসমত অৱস্থিত বিভিন্ন উল্লেখযোগ্য শিৱ মন্দিৰ বা দেৱালয়সমূহৰ বিষয়ে জানিব পাৰিব। অসমৰ বিভিন্ন জিলাসমূহত যেনে— কামৰূপ, নগাঁও, নলবাৰী, যোৰহাট, শিৱসাগৰ, ডিব্ৰুগড় আদিত বহুতো উল্লেখযোগ্য শিৱস্থল আছে। যেনে- উমানন্দ মন্দিৰ, ছত্ৰাকাৰ দেৱালয়, শিৱসাগৰৰ শিৱদ'ল ইত্যাদি। গতিকে এই অধ্যায়ত আপুনি এনেদৰে বিভিন্ন জিলাৰ কিছুমান উল্লেখযোগ্য শিৱ মন্দিৰৰ বিষয়ে জানিব পাৰিব।

১৩.৩ অসমৰ উল্লেখযোগ্য শিৱস্থলৰ নাম

এতিয়া আপুনি অসমৰ বিভিন্ন উল্লেখযোগ্য শিৱ পূজাৰ স্থানসমূহৰ বিষয়ে জানিব পাৰিব। যেনে- শিৱসাগৰৰ শিৱদ'ল, নলবাৰীৰ বিলেশ্বৰ, কামৰূপৰ উমানন্দ মন্দিৰ ইত্যাদি উল্লেখযোগ্য।

১৩.৩.১ ডিব্ৰুগড়, শিৱসাগৰ আৰু যোৰহাটৰ শিৱদ'ল

এতিয়া আমি প্ৰথমে অসমৰ ডিব্ৰুগড়, শিৱসাগৰ আৰু যোৰহাট জিলাৰ উল্লেখযোগ্য শিৱপূজাৰস্থল সমূহৰ বিষয়ে জানিব পাৰিব।

শিৱৰ উপাসকৰ সমুচিত সাধন ক্ষেত্ৰ হিচাপে শিৱৰ মন্দিৰসমূহ প্ৰতিষ্ঠা কৰা হৈছিল।

ডিব্ৰুগড় জিলা শদিয়াৰ পৰা দহ মাইল উত্তৰ-পূবে দিক্ৰং আৰু দেওপানী নদীৰ সঙ্গম স্থলৰ সমীপত বুঢ়া-বুঢ়ীৰ মন্দিৰ। এই মন্দিৰ মহাদেৱৰ, বুঢ়া-বুঢ়ী অৰ্থাৎ শিৱ দেউৰীসকলৰ উপাস্য।

শিৱসাগৰ জিলাৰ বৈদ্যনাথ শিৱদ'ল শৈৱসকলৰ এখন উত্তম সাধনক্ষেত্ৰ। শিৱসাগৰ নামটোৱে শিৱ সাধনাৰ উত্তম সাধনক্ষেত্ৰৰ সূচনা কৰে। শিৱসাগৰৰ প্ৰাচীন নাম কলঞ্চুপাৰ আছিল। আহোম ৰজা স্বৰ্গদেউ শিৱসিংহৰ ৰানী অম্বিকাই ১৭৩৪ এটি চনত পুখুৰী খন্দাই সেই বৃহৎ পুখুৰীটোৰ নাম দিয়ে শিৱসাগৰ। তদবধি এই ঠাই শিৱসাগৰ নামেৰে প্ৰসিদ্ধ লাভ কৰিলে।

শিৱসাগৰৰ পুখুৰীটোৰ দক্ষিণ পাৰত নিৰ্মাণ কৰা সুউচ্চ শিৱদ'লটো।

ৰংপুৰ নগৰৰ উত্তৰ-পূব চুকত দুটা মন্দিৰ প্ৰতিষ্ঠিত। এটা মন্দিৰ ঈশানেশ্বৰ শিৱ মন্দিৰ। ঈশানেশ্বৰ শিৱ মন্দিৰটো সজাইছিল আহোম ৰজা লক্ষ্মীসিংহৰ মাতৃয়ে ১৭৭৩ চনত। এতিয়া এই মন্দিৰৰ ভগ্নাৱশেষহে আছে।

ৰংপুৰ নগৰ জয়সাগৰৰ মধ্যভাগত অৱস্থিত মঠ চতুষ্টয়ৰ ভিতৰত ৰংপুৰ

নগৰৰ পৰা দক্ষিণ দ্বাৰেৰে ওলাই আহি সোঁফালে অৱস্থিত দ'লটো ৰং নাম (ৰঙ্গ নাথ) শিৱ দল'। ১৭০৩ চনত স্বৰ্গদেউ ৰুদ্রসিংহৰ দিনত নির্মাণ কৰা হৈছিল।

আহোম স্বৰ্গদেউসকলে আনুষ্ঠানিকভাৱে হিন্দুধর্ম গ্রহণ কৰাৰ আগতেও শিৱ অর্থাৎ বুঢ়াগোহাঁইৰ পূজা সেৱা কৰিছিল।

ৰংনাথ শিৱদ'লৰ পশ্চিমে গৌৰী দেৱালয়, স্বৰ্গদেউ ৰাজেশ্বৰ সিংহৰ ৰাজত্ব কালত নির্মাণ কৰা।

ৰংনাথ শিৱদ'লৰ পূর্বে পথাৰৰ মাজত এটা সৰু দ'ল গৌৰীবল্লভ দ'ল নামেৰে প্রসিদ্ধ। স্বৰ্গদেউ লক্ষ্মীসিংহৰ ৰাজত্বত ৰমানন্দ আচার্য পহুমৰীয়া গোসাঁইৰ জ্যেষ্ঠপুত্র ডেকাজনা গোসাঁয়ে এই দ'লটো সজাইছিল।

ৰমানন্দ গোসাঁই গোসাঁই নামেৰে খ্যাত হোৱা হেতুকে গৌৰীবল্লভ দ'লটোকো ন-গোসাঁইৰ দ'ল বুলিয়েই কৈছিল।

যোৰহাটত হাতীগড় শিৱদ'ল। যোৰহাট নগৰৰ পৰা পূবে প্রায় পাঁচ মাইল দূৰত দেৱালয়খন অৱস্থিত। গৌৰীনাথ সিংহৰ দিনত চলি থকা মোৱামৰীয়া বিদ্রোহৰ সময়ত ঘনশ্যাম বুঢ়াগোসাঁইৰ মৃত্যু হ'লত তেওঁৰ পুত্র পূর্ণানন্দ বুঢ়াগোহাঁইয়ে খণ্ডী পদৰ দায়িত্ব গ্রহণ কৰি হাতীগড়ত শিৱদ'ল এটি প্রতিষ্ঠা কৰে। এই দেৱালয়ৰ ভেটি স্থাপন হয় ১৭৮৬-৮৭ চনত (পবিত্র অসম পৃষ্ঠা ৬৬)

শিৱসাগৰ জিলাৰ অন্তর্গত মাইবেলাত মথুৰাপুৰ বাগিচাৰ ভিতৰত এটা শিৱদ'ল সাজিছিল।

তদুপৰি অভয়পুৰত নির্মাণ কৰা দ'লটোৰ গঠন পদ্ধতিলৈ লক্ষ্য কৰিলে বুজা যায় যে এই দ'লটো শিৱদ'ল আছিল।

নাজিৰাৰ পৰা ৮ মাইলমান দক্ষিণে গেলেকী নামৰ স্থানত ৰঙাচিলা নামৰ এখন বিখাত পথাৰত ৰঙাচিলা দুৰৰাৰ বংশধৰসকলে খাত-পাম পাতি বসবাস কৰিছিল। ইয়াত দুটা দ'লৰ ভগ্নাৱশেষ দেখিবলৈ পোৱা যায়। তাৰে এটি শিৱদ'ল।

স্বৰ্গদেৱ লক্ষ্মীসিংহৰ দিনত ১৬৯৫ শকাব্দত মহন দাৰিকিয়াল হাজৰিকাৰ তত্ত্বাৱধানত পিতৃ ৰুদ্রসিংহৰ নামত এটা পুখুৰী খণ্ডাই ৰুদ্রসাগৰ নামেৰে উৎসর্গা কৰে।

স্বৰ্গদেৱ লক্ষ্মীসিংহৰ মাতৃ বগী ৰাজমাওই এই পুখুৰী খান্দি দ'ল সজাইছিল বুলি এই দ'লটোৰ নাম বগীদ'ল, এটা শিৱদ'ল। এতিয়া ভগ্নাৱশেষ মাত্র আছে। (পবিত্র অসম পৃঃ ৪৪)

স্বৰ্গদেউ গদাধৰ সিংহই শিৱসাগৰ জিলাৰ অন্তর্গত মাইবেলাত বর্তমান মথুৰাপুৰ বাগিচাৰ ভিতৰত অৱস্থিত শিৱ দ'লটো সজাইছিল। এই দ'লটো ভূমিকম্প জনিত কাৰণত ধ্বংসপ্রাপ্ত হয়। ইয়াৰ ধ্বংসাৱশেষ নিচেই কাষতে থকা পুখুৰীটোত আছে।

অভয়পুৰ বনাঞ্চলৰ ভিতৰত এটা দ'ল আছে। ইয়াৰ গঠন প্রণালীলৈ লক্ষ্য কৰি এইটো শিৱদ'ল আছিল বুলি অনুমান কৰা হয়। (পঃ অঃ পৃঃ ৪৬)

স্বৰ্গদেউ প্ৰতাপসিংহ ৰাজসিংহাসনত বহাৰ পূৰ্বে শিৱভক্ত আছিল আৰু শিৱলিঙ্গত পূজা সেৱা কৰিছিল। ৰাজ কাৰ্যভাৰ গ্ৰহণ কৰি শিৱলিঙ্গটো গড়গাঁও নগৰৰ বিপৰীতে দিখৌ নদীৰ পাৰত এটি মন্দিৰ সজাই শিৱলিঙ্গ ভাগৰ পূজা সেৱা কৰিছিল। এই মন্দিৰটো এতিয়াও আছে। আহোম ৰাজত্বত হোৱা দ'ল-দেৱালয়ৰ ভিতৰত ইও এটি পুৰণি দ'ল। বুৰঞ্জীত মহেশ্বৰ ঘৰ বুলি উল্লেখ আছে (পঃ আঃ পৃঃ ৪৬)

যোৰহাট জিলাৰ অন্তৰ্গত হাতীগড়ত স্বৰ্গদেউ গৌৰীনাথ সিংহৰ ৰাজত্বকালত চলি থকা মোৱামৰীয়া বিদ্ৰোহৰ সময়ত ৰাজমন্ত্ৰী ঘনশ্যাম বুঢ়াগোসাঁইৰ পৰলোক প্ৰাপ্তিত তেওঁৰ পুত্ৰ পূৰ্ণানন্দ বুঢ়াগোহাঁয়ে হাতীগড়ত শিৱদ'ল এটি প্ৰতিষ্ঠাৰ কাম আৰম্ভ কৰে। এই দেৱালয়ৰ ভেটি ১৭৮৬-৮৭ চনত স্থাপন কৰিছিল।

পশুপতি দেৱালয় যোৰহাট নগৰৰ পৰা তিনি মাইল মান দূৰত পৰ্বতীয়া মৌজাৰ হেজাৰী গাঁৱত অৱস্থিত। শিৱ বটুক ভৈৰৱৰ লগতে দেৱী কামেশ্বৰীৰ পূজা নিয়মিত হয়।

এই দেৱালয়ত দুৰ্গাপূজা আৰু কালীপূজাও নিয়মিতভাৱে হৈ থাকে। সেই সময়ত পুৰণি ইটাগড়ৰ ভিতৰত দেও-পৰ্বত নামৰ মিকিৰ পৰ্বতৰে এটা ঠেঙুলিত এটি শিলৰ মন্দিৰৰ ভগ্নাৱশেষ পোৱা যায়। সেই মন্দিৰটো শিৱলিঙ্গ থকা শিৱ মন্দিৰ।

আহোম ৰজা শিৱসিংহ স্বৰ্গদেৱৰ ৰানী ফুলেশ্বৰীৰ ভাতৃ হৰিণাথক বৰপাত্ৰ গোসাঁই পাতিছিল। তেওঁ দ'ল দুটা বান্ধিছিল, এটা দ'ল জগদ্ধাত্ৰী দ'ল আৰু আনটো দ'ল শিৱদ'ল। কালুগঞা বৰপাত্ৰই এই দ'লটো বন্ধাইছিল বুলিয়েই বৰপাত্ৰ নামেৰে মানুহৰ মাজত প্ৰসিদ্ধি লাভ কৰে।

স্বৰ্গদেৱ গৌৰীসিংহৰ ৰাণী ফুলেশ্বৰী কুঁৱৰীয়েও স্বামীৰ ধৰ্মীয় মত অৱলম্বন কৰি কৃষ্ণৰাম ভট্টাচাৰ্যৰ ওচৰত শক্তিমন্ত্ৰত দীক্ষিতা হৈ দুৰ্গাৰ নামত এটা পুখুৰী খণ্ডাই নাম দিলে গৌৰীসাগৰ। এই পুখুৰীৰ পূব দিশত দেৱীদ'ল আৰু মাজৰটো শিৱদ'ল। শিৱদ'লটো দেৱীদ'ল আৰু বিষ্ণুদ'লতকৈ ডাঙৰ আৰু ওখ।

শিৱসাগৰৰ পৰা ৮ মাইল দূৰত নামতিত স্বৰ্গদেৱ গৌৰীনাথ সিংহই শিৱদ'ল নিৰ্মাণ কৰে। (পবিত্ৰ অসম পৃঃ ৪২)

বালিগাঁৱৰ গৰখীয়া দল - যোৰহাট নগৰৰ উত্তৰে প্ৰায় তিনি মাইলমান দূৰত্ব অৱস্থিত। এই গৰখীয়া দলটো জাগ্ৰত, অলৌকিক ঘটনাই ভক্তসকলৰ মনত শুদ্ধ ভক্তিভাৰ জাগ্ৰত কৰি ৰাখিছে।

এই দ'লটোত গৰখীয়াসকলে বিৰিণাৰ পাতেৰে ফৰিং বলি দিয়াৰ প্ৰথা আছিল। কিন্তু এদিন এজন গৰখীয়াই ফৰিং নোপোৱাত নিজে বলি যোৱাৰ কথা ব্যক্ত কৰিলত গৰখীয়াসকলে বিৰিণাৰ পাতেৰে গৰখীয়াজনৰ গলত লগাই দিয়াৰ লগে লগে মূৰটো দু-খণ্ড হ'ল। সেই স্থানৰ অলৌকিক মহত্ব দেখি স্থানীয় লোকসকলে ঠাই টুকুৰা বেৰ দি ৰাখিলে আৰু পিচদিনাখন সেই ঠাইত উঁই হাফলু এটাৰ সৃষ্টি হ'ল। ৰাইজে পূজা

সেৱাৰ ব্যৱস্থা কৰিলে আৰু লগতে এটা শিৱ মূৰ্তি প্ৰতিষ্ঠা কৰি পূজা সেৱাৰ ব্যৱস্থা কৰিলে। শিৱৰাত্ৰিৰ দিনা অষ্ট প্ৰহৰৰ পূজা হয়।

নেঘেৰীটিঙৰ শিৱদ'ল। যোৱহাটৰ পৰা ১৭ মাইল আৰু গোলাঘাটৰ পৰা ১৪ মাইল দূৰত্বত অৱস্থিত। এই দ'ল অষ্টম কি নৱম শতিকাত প্ৰতিষ্ঠিত।

এই দলত থকা শিৱ লিঙ্গটো প্ৰায় তিনি ফুট ওখ আৰু তিনি ফুট শকত, এই লিঙ্গটো বাণ লিঙ্গ।

অষ্টাদশ শতিকাৰ শেষ ভাগত স্বৰ্গদেৱ ৰাজেশ্বৰ সিংহই দ'লটো নবীন ৰূপত সুন্দৰকৈ সজাইছিল। ডাঙৰ দ'লটোৰ দুই কাষে আৰু সৰু সৰু চাৰিটা দ'ল আছে, মূল দ'লত বাণ লিঙ্গ।

১৩.৩.২ নগাঁও জিলাৰ উল্লেখযোগ্য শিৱস্থান

নগাঁও জিলাৰ অন্তৰ্গত বৰভগীয়া মৌজাত আনুমানিক ১৭০৫ খ্ৰীষ্টাব্দত (শিৱ) দেৱালয় স্থাপন কৰা হয়।

ডবকাৰ পৰ সাত মাইল দূৰত হাবিৰ মাজত শিলত কটা শিৱ মন্দিৰৰ ধ্বংসাৱশেষ আছে।

শিৱ ঃ নগাঁও জিলাৰ অন্তৰ্গত কলিয়াবৰত আঠখন শিৱ স্থান আছে।

১) বানেশ্বৰ বৰঘোপ পৰ্বত কক্ষত।

২) চিত্ৰ শংকৰ বামুনী অঞ্চলত।

শিৱ-থান বুঢ়া-বুঢ়ী গড়ৰ ওপৰত নন্দকেশ্বৰ পদ্ম সৰোবৰ বা চিলাবন্ধা বিলৰ পাৰত। আহোম যুগৰ স্থাপত্য শৈলীত শিল আৰু ইটাৰে গঢ়া হৈছিল। ৫৮০ বিঘা নিষ্পিখেৰাজ জমি মন্দিৰ নাম প্ৰদান কৰা আছে। (Assam District Gegetteers VI, Nowgong P. 105)

বুঢ়াগোসাঁইৰ থান হাতীৰ গাঁৱত স্বৰ্গদেউ শিৱসিংহৰ দিনত বহু মাটি-বাৰী দান দি মন্দিৰৰ ৰক্ষণাবেক্ষণ অক্ষুণ্ণ ৰাখিছিল।

নাগশঙ্কৰ কলং নৈৰ উত্তৰ পাৰত অৱস্থিত প্ৰসিদ্ধ মন্দিৰ।

ভোমোৰাগুৰি পৰ্বতৰ পক্ষত ৰুদ্ৰপদ শিৱৰ পদচিহ্ন শিলৰ ওপৰত খোদিত আছে।

শৈৱসকলৰ উপাসনাৰ নিমিত্তে প্ৰতিষ্ঠিত এখন আশ্ৰম ত্ৰিগুলধাৰী সামন্তগিৰি আৰু ব্ৰহ্মপুত্ৰই সাৱটি ৰখা এখন আশ্ৰম।

বৰলা শিল— শিৱানুচৰ বীৰভদ্ৰৰ সমৰ্থ ক্ষেত্ৰ হিচাপে পৰিচিত এক বিশাল শিলখণ্ড সদাশিৱ মন্দিৰ ৯৬৯০ খ্ৰীষ্টাব্দত স্থাপিত মন্দিৰৰ নামত ৪২১ বিঘা নিষ্পেখেৰাজ জমি আবণ্টন আছে।

আকাশীগঙ্গা — ডবকাৰ পৰা সাত মাইল দূৰত হাবিৰ মাজত শিলাময় ঠাইত শিৱ মন্দিৰৰ ধ্বংসাৱশেষ পোৱা গৈছে। লক্ষ্যণীয় বিষয় যে এই মন্দিৰৰ গাৰ একোটা টুকুৰা খোদিত অংশত শিৱৰ ধ্যান-মূৰ্তি, গল নৰ্ত্তকী, নৃত্যৰত গণেশ আৰু অন্যান্য খোদিত চিত্ৰ আদিও আছে।

১৩.৩.৩ কামৰূপ জিলাৰ উল্লেখযোগ্য শিৱস্থান

উমানন্দ শিৱ ঃ দেৱী কামাখ্যাৰ ভৈৰৱ উমানন্দ শিৱ। সতীৰ দেহ বিষ্ণুৰ সুদৰ্শন চক্ৰৰ দ্বাৰা খণ্ড-বিখণ্ড হৈ স্থানে পতিত হোৱাত সতীৰ দেহ নাইকীয়া হ'লত শিৱৰ মনত বৈৰাগ্য উপজিল, তেতিয়া শিৱই নিজ দেহ ভস্ম কৰি সেই ভস্মেৰে নৌহিত্যৰ মধ্যভাগত এখন ধ্যানৰ সমুচিত স্থান সাজি লৈ ধ্যানত নিমগ্ন হ'ল, ভস্মৰ দ্বাৰা নিৰ্মাণ হোৱা বাবে সেই স্থান ভস্মাচল, ভস্মকুট অথবা ভস্মশৈল নামেৰে প্ৰসিদ্ধি লাভ কৰিলে। তাতো উমানন্দ শিৱ বিৰাজমান।

গুৱাহাটী মহানগৰীৰ উত্তৰে কাছাৰী ঘাটৰ পোনে পোনে ব্ৰহ্মপুত্ৰৰ সোমাজত শৈল আৱেষ্টনী বিশিষ্ট ভস্মাচলৰ শিখিৰত উমানন্দ শিৱ মন্দিৰ। বৰ্তমানৰ এই মন্দিৰ গৃহ ভাগ আহোম ৰজা স্বৰ্গদেউ গদাধৰ সিংহৰ নিৰ্দেশানুসাৰে ১৬১৬ শকাব্দত গড়গঞা সন্দিকৈ ফুকনে পুনৰ নিৰ্মাণ কৰোৱায়।

ভস্মাচলৰ দক্ষিণত ব্ৰহ্মপুত্ৰৰ মাজভাগত এটি শিলাময় দ্বীপত অমৃতধাৰিনী দেৱী উৰ্ব্বশী বিৰাজমান। ইয়াত শিলত কটা বিষ্ণুৰ দশাৱতাৰ মূৰ্তি আৰু সূৰ্যৰ মূৰ্তি আছে।

বশিষ্ঠাশ্ৰম দেৱালয়

গুৱাহাটী মহানগৰীৰ দক্ষিণ দিশত অৱস্থিত বশিষ্ঠাশ্ৰম দেৱালয়। বশিষ্ঠৰ আৰাধ্য দেৱতা আছিল শিৱ। ইয়াৰ বিৱৰণ কালিকা পুৰাণত স্পষ্ট ৰূপত বৰ্ণনা কৰা আছে।

সন্ধ্যাচলে তত্ৰ মুনিৰাৰাধিয়তি শঙ্কৰম্।
ৱশিষ্ঠো ব্ৰহ্মনঃ পুত্ৰস্তৎ যুৱামনুগচ্ছতম্।।

অৰ্থাৎ ব্ৰহ্মাৰ পুত্ৰ বশিষ্ঠ ঋষিয়ে সন্ধ্যাপৰ্বতত পৰমেশ্বৰ পৰম পুৰুষ মহাদেৱক আৰাধনা কৰি আছে। তোমালোকে (বেতাল-ভৈৰৱে) বশিষ্ঠ ওচৰলৈ যোৱা এই নিৰ্দেশ দিলে কপোত ঋষিয়ে।

ব্ৰহ্মাৰ মানস পুত্ৰ ৱশিষ্ঠই এই পৰ্বতত সন্ধ্যা উপাসনা কৰিছিল বাবে পৰ্বতখনৰ নাম পাইছিল সন্ধ্যাচল।

প্ৰাতঃ মধ্যাহ্ন আৰু সায়ং সন্ধ্যাৰ কাৰণে গঙ্গাক আহ্বান কৰি তিনিটি ধাৰা সন্ধা ললিতা আৰু কান্ত্যা গঙ্গাৰ ধাৰা প্ৰবাহিত হৈ আছে। তিনিটি ধাৰা এঠাইত মিলিতহৈ

এক মহাকুণ্ড বা দিব্যকুণ্ড নির্মিত হৈছিল। তাত স্নান কৰিলে পাপমুক্ত হৈ দীর্ঘায়ু জীৱন লাভ কৰিব।

তস্মাদমৃতকুণ্ডাচ্চ সন্ধ্যা নাম ন নদীবৰা।
নিসৃতা তত্র চাপ্লুতা চিৰায়ুৰগাদো ভৱেৎ।।

১৭৬৪ খ্ৰীষ্টাব্দত আহোম স্বৰ্গদেউ ৰাজেশ্বৰ সিংহৰ ৰাজত্ব কালত (১৭৫১-১৭৬৯) খ্ৰীষ্টাব্দত এই পাহাৰত মন্দিৰ নির্মাণ কৰা হয়।

ঋষি বশিষ্ঠৰ পত্নী অৰুন্ধতীয়ে স্বামী বশিষ্ঠৰ সৈতে একাত্ম হৈ তেওঁৰ ওচৰতে মই অৱস্থান কৰিম।

ধৰান্ ধৰিত্রী ৱসুধাং ভত্তুস্তিষ্ঠামনমনন্তৰম্
মনো অৰুন্ধতী ভত্তুৰিতি মাং বিদ্ধ্যৰুন্ধতীম।

(মহাভাৰত, অনুশাসন ৭১/১০০)

বশিষ্ঠকুণ্ডৰ পৰা প্ৰায় ডেৰ ফার্লং দূৰত অৱস্থিত বশিষ্ঠ গঙ্গাৰ নামনিত অপৰ পাৰত ক্ষোভৰ পাহাৰৰ পাদদেশত অৰুন্ধতী মন্দিৰ অৱস্থিত।

বশিষ্ঠমুনিৰ তপস্যাৰ স্থান ঘন অৰণ্যেৰ আবৃত বন্য জীৱ জন্তুৰ বিচৰণ ভূমিহৈ পৰিছিল। সৌভাগ্যবশতঃ আহোম স্বৰ্গদেউ ৰাজেশ্বৰ সিংহৰ ৰাজত্বত ১৭৬৫ খ্ৰীষ্টাব্দত আশ্রমৰ ঠাই পৰিস্কাৰ কৰি আশ্রম পুনৰুদ্ধাৰ কৰি মন্দিৰ নির্মাণ কৰোৱায়।

মন্দিৰৰ গর্ভগৃহত গোলোকেশ্বৰ শিৱ, তাৰাদেৱী মঙ্গলেশ্বৰ শিৱ প্রভৃতি দেৱতাৰ বিগ্রহ আছে লগতে বশিষ্ঠ মুনিৰ যোগসমাধিস্থ শৰীৰ।

আহোম ৰজা স্বৰ্গদেউ নাগেশ্বৰ সিংহৰ ভাতৃ লক্ষ্মীসিংহই এই মন্দিৰৰ শিৱৰ পূজা অর্চনা নিয়মীয়াকৈ চলিবলৈ ব্রহ্মপুত্রৰ উত্তৰ পাৰৰ কেইঘৰমান ব্রাহ্মণ পৰিয়ালক পূজাৰী হিচাবে নিয়োগ কৰিছিল।

১৩.৩.৪ বানেশ্বৰ দেৱালয়

শ্রীশ্রী জনার্দ্দন মন্দিৰৰ সন্মুখ ভাগত অৱস্থিত বানেশ্বৰ মন্দিৰ। ১৮২০ চনত চন্দ্রকান্ত সিংহই এই মন্দিৰটো নির্মাণ কৰে। এই মন্দিৰৰ পূজা অর্চনা বানেশ্বৰ শিৱ লিংগৰ ধ্যানেৰে হয়।

১৩.৩.৫ শ্রীশ্রী মনিকর্ণেশ্বৰ দেৱালয়

সত্যযুগত দক্ষযজ্ঞত শিৱৰ পত্নী সতীয়ে পতিনিন্দা শুনি পিতৃযজ্ঞত প্রাণত্যাগ কৰিছিল। সতীৰ দেহত্যাগত শিৱ মর্মাহত হৈ ৰুদ্রৰূপ ধাৰণ কৰি যজ্ঞস্থলিত উপস্থিত হৈ সতীৰ নিষ্প্রাণ দেহটো কান্ধত লৈ ত্রিভূৱণ ভ্রমণ কৰিছিল। ঠাইয়ে ঠাইয়ে সতীৰ দেহৰ অঙ্গ প্রত্যঙ্গ পতিত ঠাই পীঠ স্থানলৈ ৰূপান্তৰিত হ'ল। ভ্রমণ কৰি কৰি ক্লান্ত হৈ

জগদীশ্বৰ শিৱ উত্তৰ গুৱাহাটীৰ পূব প্ৰান্ত ব্ৰহ্মপুত্ৰ আৰু ববনদীৰ সঙ্গমস্থলত মণিশিলা স্থিত বেলগছজপিৰ তলত জিৰণি লয়। সেয়া মণিকর্ণেশ্বৰ। শিৱই তাতেই বহি প্ৰিয়তমা ভার্যাৰ ৰূপ-লাবণ্য চাই বিভোৰ হৈছিল। ভার্যা সতীৰ অস্থিৰে জীৱন্তৰূপী ৰূপৱতী দীৰ্ঘেশ্বৰী পদ্মেশ্বৰী দেৱী নামেৰে খ্যাতি লাভ কৰিছিল। আহোম ৰজা স্বৰ্গদেউ ৰাজেশ্বৰ সিংহই তেওঁৰ ৰাজত্ব কালত উক্ত স্থলত নির্মিত মন্দিৰটো পুনৰ নির্মাণৰ নিত্য পূজা কৰাৰ ব্যৱস্থা কৰিছে।

১৩.৩.৬ শ্ৰীশ্ৰী সিদ্ধেশ্বৰ দেৱালয়

গুৱাহাটী মহানগৰী পৰা প্ৰায় ৩০ কিঃ মিটাৰ উত্তৰ পশ্চিম কোণত অৱস্থিত শুৱালকুছি চহৰত এই প্ৰসিদ্ধ সিদ্ধেশ্বৰ শিৱ মন্দিৰ পূৰাতত্ত্ববিদসকলৰ সিদ্ধান্তমর্মে একাদশ শতিকাত মন্দিৰ নির্মাণ কৰা হৈছিল বুলি বুজা যায়।

কুমাৰ ভাস্কৰবর্মাৰ বংশৰ ৰজা ধর্মপালে প্ৰথমবাৰৰ বাবে সিদ্ধেশ্বৰ মন্দিৰটো মেৰামতি কৰি পূজা কৰাৰ ব্যৱস্থা কৰিছিল। প্ৰাকৃতিক দুর্যোগত বিধ্বস্ত হোৱা মন্দিৰটো পুনৰ আহোমৰজা স্বৰ্গদেউ শিৱসিংহই ১৭২৯ খৃঃত নির্মাণ কৰে আৰু পূজা সেৱাৰ ব্যৱস্থা কৰে।

১৩.৩.৭ শ্ৰীশ্ৰী অগ্নি বানেশ্বৰ দেৱালয়

দেৱাদিদেৱ মহাদেৱৰ এই মন্দিৰটো প্ৰতিষ্ঠিত হৈছিল আজ্ঞাঠুৰী পাহাৰৰ এটি টিলাত। দৈত্যৰাজ বাণৰজাই তেওঁৰ আৰাধ্য মহাদেৱ শিৱৰ লিঙ্গ স্থাপন কৰিছিল। তেতিয়াৰ পৰাই মন্দিৰ অগ্নি বানেশ্বৰ নামেৰে প্ৰখ্যাত হৈছিল। খৃঃপূঃ চতুর্থ শতিকাত ৰজা নাগশঙ্কৰ কামৰূপলৈ আহি বিলেশ্বৰ দেৱালয় সাজি দিয়াৰ সময়ত অগ্নি বানেশ্বৰ দেৱালয়ৰ সংস্কাৰ সাধন কৰিছিল। বর্মন বংশৰ ৰজা বনমালীদেৱ, কমতেশ্বৰ, দুর্লভনাৰায়ণ, কোচৰজা নৰনাৰায়ণ, চিলাৰায় আৰু আহোমৰজা প্ৰতাপ সিংহৰ দিনত এই মন্দিৰৰ উন্নয়ন সাধিত হৈছিল।

১৩.৩.৮ শ্ৰীশ্ৰী ভৃঙ্গেশ্বৰ দেৱালয়

শুৱালকুছি যোৱাৰ পথত বংশৰ নাম গাঁৱত শ্ৰীশ্ৰী ভৃঙ্গেশ্বৰ দেৱালয় অৱস্থিত। এই দেৱালয়ৰ মূল বিগ্ৰহ শিৱ। পূর্বতে এই বিগ্ৰহ সানপাৰা পর্বতৰ ওপৰত এটা টিলাত আছিল। পূজাৰীয়ে সদায় ওপৰলৈ গৈ পূজা সেৱা কৰিছিল। অতি কষ্ট কৰি পাহাৰ বগাই গৈ থাকোতে এদিন পর্বতৰ মাজভাগৰ পৰা পিচলি প্ৰায় দুইশ ফুট তলত থাকি হাত ভৰি ভাঙি যোৱাত বহুত দিন পূর্ব সেৱা ভোগ বন্ধ হৈ পৰিলত ৰাতি পূজাৰীক সপোনত দেখা দি ক'লে তুমি আৰু পর্বতৰ ওপৰলৈ যাব নালাগে মই তললৈ আহি

আছো।

তই কাইলৈৰ পৰা নিয়মিত পূজা ভোগ দিব পাৰিবি, সেই মতে একেই ৰূপত প্ৰভুৰ অৱস্থান পৰ্বতৰ নামনিত পুৰোহিত ভক্তিভাৱে যথাৰীতি পূজা সেৱা কৰি যাব ধৰিলে।

পীঠৰ সন্মুখ ভাগত গণেশৰ মূৰ্তি আছে। যাত্ৰীসকলে সৰ্ব প্ৰথম গণেশ দেৱতাক পূজা কৰি গুহাৰ ভিতৰত থকা মহাপ্ৰভু শিৱৰ পীঠত পূজা সেৱা কৰে।

স্বৰ্গদেউ শিৱ সিংহৰ ৰাজত্বকালত শকাব্দত প্ৰদত্ত তাম্ৰফলিত উল্লেখ কৰা মাতৃ মন্দিৰত পূজা অৰ্চনাৰ বাবে মাটি-বাৰী দান কৰিছিল।

ভৃঙ্গেশ্বৰ দেৱালত বিভিন্ন দেৱ-দেৱীৰ মূৰ্তিৰ সমাহাৰ, দোলাৰ ওপৰত ব্ৰহ্মাৰ মূৰ্তি, সোঁফালে বিষ্ণুৰ মূৰ্তি আৰু বামভাগত শিৱ, শিৱৰ কোলাত পাৰ্বতী, মাজভাগত দুৰ্গামূৰ্তি, কৃষ্ণৰ সৈতে শালগ্ৰাম মূৰ্তিও আছে, পশ্চাৎ ভাগত শিৱৰ ধন ভৰালী কুবেৰৰ স্থান।

ইয়াত দৌলোৎসৱ, শিৱৰাত্ৰী, দুৰ্গাপূজা, অম্বুবাচী কৃত্য পালন কৰা হয়।

১৩.৩.৯ পিঙ্গলেশ্বৰ শিৱ মন্দিৰ

গুৱাহাটী মহানগৰীৰ পৰা ৰাষ্ট্ৰীয় ঘাই পথেৰে ১৮ মাইল মান উত্তৰে বাইহাটাহৈ কৰৰা গাঁও পাৰ হৈ আহি ২ মাইল পূবে অৱস্থিত পিঙ্গলেশ্বৰ মন্দিৰ।

প্ৰাচীন কালত পিঙ্গল নামেৰে এখন গাঁও আছিল। এই গাঁৱক কেন্দ্ৰ কৰি মন্দিৰ পিঙ্গলেশ্বৰ নামেৰে প্ৰসিদ্ধি লাভ কৰিলে।

এক অলৌকিকভাৱে আৱিস্কৃত হৈছিল এই শিৱলিঙ্গটো। এজনী কপিলী গাই গৰুৱে দুপৰীয়া বিৰিণা এজোপাৰ ওপৰত প্ৰতিদিন গাখীৰ নিঃসৰণ কৰে। তাকে দেখি কেইজনমান ডেকা মানুহে শুক্লপক্ষৰ শুভক্ষণত গা-পা ধুই সেই বিৰিণা জোপাৰ গুৰিত খান্দিবলৈ আৰম্ভ কৰে। ভালেমান খান্দিও একো নাপাই হতাশ হৈছিল যদিও কেইজনমান বয়সীয়াল লোকে সেৱা সৎকাৰ কৰি খান্দিবলৈ ধৰে। খান্দি থাকোতেই এটি তিনি ফুট বহল গোলাকাৰ অথচ উত্তৰফালে অলপ বাঢ়ি যোৱা আৰু তাৰ সোঁমাজতকাঠৰ থোৱা সমান ডাঙৰ ছয় ইঞ্চি দীঘল এটুকুৰা মিহি নিমজ কলাশীল পালে। ইয়াৰ ওচৰতে দহ ইঞ্চি বহল আৰু ১৮ ইঞ্চি দীঘল এটি বাকচ পালে। বাকচটো খুলি তাৰ ভিতৰত এখন সুবৃহৎ পুথি পালে। পুথি কোনেও পঢ়িব নোৱাৰিলে। কিন্তু এজন বিজ্ঞ মৌলবীয়ে এইখন মুছলমানৰ পবিত্ৰ কো�ৰাণ বুলি নিৰ্ণয় কৰে। বৰ্তমান সেই গ্ৰন্থখন পিঙ্গলেশ্ব দেৱালয়ৰ উত্তৰে ইছলাম ধৰ্মাৱলম্বী অধ্যুষিত লোকসকলৰ তত্বাৱধানত মছজিদ সাজি তাতে ৰখা হয়।

মাটি খান্দি উদ্ধাৰ কৰা শিৱলিঙ্গটো অৰ্দ্ধনাৰীশ্বৰ শিৱ বুলি পণ্ডিতসকলে নিৰ্ণয় কৰে সেই মতে অৰ্দ্ধনাৰীশ্বৰৰ ধ্যান লৈ পূজা সেৱা চলিবলৈ ধৰে। ইয়াৰ মাহাত্ম্য উপলব্ধি

কৰি আহোম বংশৰ ৰজা শিৱ সিংহই মন্দিৰ নির্মাণ কৰি বিধিগত পূজা সেৱাৰ বাবে ৫০৫ বিঘা ভূসম্পত্তি দান কৰে।

১৩.৩.১০ শ্রীশ্রী গুপ্তেশ্বৰ দেৱালয়

তেজপুৰ চহৰৰ পৰা প্রায় ৪৫ কিলোমিটাৰ পশ্চিমে ব্রহ্মপুত্র পাৰত শিঙৰী পাহাৰৰ নামনিত অৱস্থিত গুপ্তেশ্বৰ নামেৰে প্রখ্যাত হৈছিল।

এই মন্দিৰৰ উচ্চতা ৫০ ফুট গম্বুজসহ দীঘলে ৪৬ ফুট আৰু বহলে ২৪ ফুট। মন্দিৰৰ চাৰিওফালে ৪ ফুট ওখকৈ পুৰণি ইটাৰে ঘেৰা দেৱাল দীঘলে ১৮০ ফুট আৰু বহলে ১৬৮ ফুট আহে আহোম ৰজা শিৱ সিংহৰ দিনত এই মন্দিৰৰ স্থায়ীৰূপ প্রাপ্ত হয়।

১৩.৩.১১ শ্রীশ্রী বিল্বেশ্বৰ দেৱালয়

অবিভক্ত কামৰূপ জিলাৰ বর্তমান নলবাৰী জিলাৰ এখন প্রসিদ্ধ গাঁও বেলশৰ। এই গাঁওখন শিক্ষা-দীক্ষা, সাহিত্য সংস্কৃতি ৰাজনীতি ক্ষেত্রত অতি আগবঢ়া ঠাই।

নলবাৰী চহৰৰ পৰা দহ কিলোমিটাৰ পশ্চিমে অৱস্থিত বিল্বেশ্বৰ দেৱালয়।

এই মন্দিৰৰ ঐতিহ্য এক কিংবদন্তিৰ ওপৰত আধাৰিত। এই লিঙ্গটোৰ ব্যাস ২৮ ইঞ্চি আৰু ওখ ৩০ ইঞ্চি। লিঙ্গটোৰ সৈতে যোনি পীঠো আছে। যোনি পীঠ অবিহনে শিৱ লিঙ্গ অসম্পূর্ণ। লিঙ্গটো প্রায় দহ ফুট তলত আছে। বছৰৰ বেছি ভাগ সময় পানীৰ তলত বুৰ গৈ থাকে।

ৰজা নাগাক্ষাই এই মন্দিৰ নির্মাণ কৰে। পঠিত এটা শ্লোকত উল্লেখ কৰা মতে তৃতীয় শতাব্দীত এই মন্দিৰ নির্মাণ কৰা বুলি নির্ণয় কৰিব পাৰি।

আদো ৰামতপো ৰেস্থা অর্দ্ধচন্দ্রা শকে যথা
নির্মিতমিহমালয়ং শ্রীশ্রীনাগক্ষো ভুপতে।

১৩.৩.১২ পৰিহৰেশ্বৰ দেৱালয়

জালী অঞ্চলৰ এখন প্রসিদ্ধ গাঁও চুবি। পাঠশালা ষ্টেশ্যনৰ পৰা দক্ষিণে কীয়দ্দৰে পৰিহৰেশ্বৰ দেৱালয়। ইয়াৰ মূল বিগ্রহ শিৱ। চুবি নাম হোৱাৰ এটা জনশ্রুতি আছে। এই ঠাইত ডুবাল নামৰ এখন সৰু পাহাৰ আছিল। কালক্রমত প্রাকৃতিক দুর্যোগত এই সৰু পাহাৰখন তললৈ বহি যোৱালৈ লক্ষ্য কৰি ডুব যোৱা বাবে ঠাইখন ডুবি নামেৰে প্রসিদ্ধ হৈ পৰিল।

এইজনা শিৱৰ আবির্ভাবৰ এটা জনশ্রুতি মতে এজোপা বিৰিণাৰ ওপৰত এজনী গাইগৰুৱে নিমর্জিত গাখীৰ দিয়ে। তাকে সন্দেহ বশত এজন ব্রাহ্মণে কোদাল

এখনেৰে ঘাপ দিলে আৰু তাত থকা শিৱ লিঙ্গ এভাগ ওলাই পৰিল যদিও কোদালৰ ঘাপত লিঙ্গহে এটা খাই পৰিল। ৰাতি ব্ৰাহ্মণৰ স্বপ্নদিষ্ট হ'ল— তাত শিৱ পূজা কৰাৰ নিমিত্তে, অন্যথা বিপদ। তদবধি শিৱ পূজাৰ নিয়মিত পূজা সেৱা চলিবলৈ ধৰিলে।

দুর্গা পূজাৰ সময়ত দুর্গা পূজাও কৰা হয়। মূর্তি সাজি পূজা কৰা নহয়। বাঁহৰ কামি এটা ভাগ লগাই বস্ত্রালঙ্কাৰেৰে সজাই পূজা কৰা হয়।

প্ৰাচীন কালত পূজাৰ সময়ত দেৱতাক সন্তুষ্ট কৰিবলৈ গায়ন, বায়নে খোল তাল বজাই এক নৃত্যৰ আয়োজন কৰিছিল। যাক কোৱা হয় দেৱদাসী নৃত্য।

১৩.৩.১৩ বিশ্বনাথ ধাম

বিশ্বনাথ চাৰিআলি এখন সৰু নগৰ। শোণিতপুৰ জিলাৰ অন্তর্গত বিশ্বনাথ মহকুমাৰ সদৰ ঠাই বিশ্বনাথ চাৰিআলি। এই নগৰৰ পৰা ১০ কিলোমিটাৰ দক্ষিণে ব্ৰহ্মপুত্ৰৰ উত্তৰ পাৰত বিশ্বনাথ তীর্থ ক্ষেত্ৰ।

পূৰ্বে নাঙলেশ্বৰ, পশ্চিমে কালভৈৰৱ, উত্তৰে বীৰভদ্ৰ, দক্ষিণে বৰলুইতৰ জলৰাশিয়ে বিশ্বনাথৰ শোভা বৃদ্ধি কৰিছে। এই পৰিসীমাই আবৰি ৰাখিছে উনকোটি শিৱলিঙ্গ।

বাণ ৰজাৰ মনৰ অভিপ্ৰায় আছিল বিশ্বনাথক দ্বিতীয় কাশীধাম কৰাৰ। কিন্তু এককোটি শিৱ স্থাপন কৰিলে যদিও দেৱতাই কাশীধামৰ মহত্ব অক্ষুণ্ণ ৰখাৰ উদ্দেশ্যে যমৰাজৰ আদেশত এটা শিৱ লিঙ্গ ইন্দ্ৰই স্থানান্তৰ কৰিলত বিশ্বনাথ দ্বিতীয় বিশ্বনাথ হ'ব নোৱাৰিলে। এই সম্বন্ধে বহুতো কিংবদন্তি আছে।

বিশ্বনাথ ধামত সতীৰ স্তনযুগল আৰু বাহু যুগল পতিত হৈছিল। পতিত হোৱা দুই পীঠ উমা আৰু চণ্ডী নামেৰে প্ৰসিদ্ধি লাভ কৰে। বিশ্বনাথ ধামৰ পৰিসীমাৰ ভিতৰত ২৭ টা মঠ বিদ্যমান। ১) বিশ্বনাথ, ২) পূৰ্বশঙ্কৰ, ৩) শিৱনাথ, ৪) উমা, ৫) চণ্ডী, ৬) দধিমাধৱ, ৭) সূর্য মাধৱ, ৮) বাসুদেৱ, ৯) বাণেশ্বৰ, ১০) কালভৈৰৱ, ১১) কদমেশ্বৰ, ১২) মহাভৈৰৱ, ১৩) নাঙলেশ্বৰ, ১৪) সিদ্ধেশ্বৰ, ১৫) কমলেশ্বৰ, ১৬) বৃষভবাহনে, ১৭) সোমনাথ, ১৮) কাশীনাথ, ১৯) হৰিহৰ, ২০) চক্ৰেশ্বৰ, ২১) মহেশ্বৰ, ২২) বিষ্ণু, ২৩) দুর্গা, ২৪) মুক্তিনাথ, ২৫) গৌৰীবল্লভ, ২৬) সোমেশ্বৰ, ২৭) উগ্ৰেশ্বৰ। ১৬১৫ চনৰ পৰা ১৬২০ চনৰ ভিতৰত প্ৰাচীন শৈল মন্দিৰটো ভাঙি যোৱাত ১৬২১ চনত প্ৰতাপ সিংহই মোমাই তামুলী বৰবৰুৱাৰ দ্বাৰা বিশ্বনাথ মন্দিৰ নির্মাণ কৰাইছিল।

সৌর্য সম্ৰাট অশোকে ধর্মপ্ৰচাৰ কৰাৰ কাৰণে পূণ্যধাম বিশ্বনাথলৈ আহিছিল খ্ৰীষ্টপূর্ব তৃতীয় শতিকাতে।

অগ্রগতি নিৰীক্ষণ

প্রশ্ন নং ১ ঃ উমানন্দ মন্দিৰ কোন জিলাত অৱস্থিত?

.....

প্রশ্ন নং ২ ঃ নগাঁও জিলাত কেইখন শিৱস্থল আছে লিখক।

.....

প্রশ্ন নং ৩ ঃ নলবাৰী জিলাত অৱস্থিত এটি শিৱ মন্দিৰৰ বিষয়ে লিখক।

.....

.....

প্রশ্ন নং ৪ ঃ শিৱসাগৰ জিলাৰ এটি উল্লেখযোগ্য শিৱস্থলৰ বিষয়ে লিখক।

.....

.....

প্রশ্ন নং ৫ ঃ যোৰহাট জিলাৰ এটি শিৱস্থলৰ বিষয়ে লিখক।

.....

.....

১৩.৪ অধ্যায়টিৰ পৰা আমি কি শিকিলোঁ

- অসমৰ বিভিন্ন উল্লেখযোগ্য শিৱ মন্দিৰসমূহৰ বিষয়ে জানিব পাৰিলে।
- কামৰূপ জিলাৰ উমানন্দ আৰু বশিষ্ঠাশ্রমৰ বিষয়ে জানিলে।
- নগাঁও জিলাৰ শিৱ মন্দিৰসমূহৰ বিষয়ে জানিলে।
- ডিব্রুগড়, শিৱসাগৰ আৰু যোৰহাটৰ উল্লেখযোগ্য শিৱস্থানৰ বিষয়ে জানিলে।

১৩.৫ অধিক জানিবলৈ

১) নেওগ, মহেশ্বৰ (১৯৯১), *পবিত্র অসম*, গুৱাহাটী লয়ার্ছ বুক ষ্টল।

২) ভট্টাচার্য, হিতেন্দ্র নাথ আৰু ভট্টাচার্য, সুৰেশ চন্দ্র, সম্পাদিত (২০০৯), *অসমৰ প্রাচীন দ'ল-দেৱালয়*, গুৱাহাটী ঃ সদৌ অসম দেৱালয় সংঘ শ্রীশ্রী জনার্দন দেৱালয়, শুক্রেশ্বৰ।

১৩.৬ অগ্রগতিৰ খতিয়ান

১ নং প্রশ্নৰ উত্তৰ ঃ কামৰূপ জিলাত অৱস্থিত।

২ নং প্রশ্নৰ উত্তৰ ঃ নগাঁও জিলাত আঠখন শিৱস্থল আছে।

৩ নং প্রশ্নৰ উত্তৰ ঃ শ্রীশ্রী বিলেশ্বৰ মন্দিৰ।

৪ নং প্রশ্নৰ উত্তৰ ঃ বৈদ্যনাথ শিৱদ'ল।

৫ নং প্রশ্নৰ উত্তৰ ঃ হাতীগড় শিৱদ'ল।

১৩.৭ আৰ্হি প্রশ্ন

প্রশ্ন ১ ঃ নগাঁও জিলাৰ বিভিন্ন শিৱ দেৱালয়সমূহৰ বিষয়ে চমুকৈ লিখক।

প্রশ্ন ২ ঃ শিৱসাগৰ জিলাৰ বিভিন্ন শিৱ দেৱালয়সমূহৰ বিষয়ে বহলাই লিখক।

প্রশ্ন ৩ ঃ যোৰহাট আৰু ডিব্রুগড় জিলাৰ শিৱ দেৱালয়সমূহৰ বিষয়ে বহলাই লিখক।

প্রশ্ন ৪ ঃ নলবাৰী জিলাৰ শিৱ মন্দিৰৰ বিষয়ে লিখক।

*** ***** ***